

TÄHEKE

NR.1 1986

ISSN 0134-2266

Vene keele tund

Narva 2. Keskkooli teises klassis hakkab hooga peale. Vaevalt on õpetaja Kala kiire sammuga laua taha jõudnud ja Aleksander puudujad öelnud, kui Alliki ja Marika klassi ette kutsutakse. Marika küsib, Alliki vastab.

Какая игрушка у тебя?
У меня кукла.
Как зовут куклу?
Её зовут Малле.
Кто тебе подарил куклу?
Куклу подарила мне бабушка.

Kuulates tundub, nagu oleks Marika häälendus parem. Pärast selgubki, et tema kodus räägitakse nii eesti kui vene keelt. Järgmisena tuleb vastama Aivari. Kähku saab mängulaud kaetud, noad-kahvlid õpetaja abiga õigesse paika. Aivari räägib vene keeles juurde, mida ta parajasti teeb. Pärast seda jutustab Aleksander, kuidas söögilaua taga tuleb käituda. Ei tohi juttu rääkida, ringi vahtida, ei tohi naerda ega toiduga mängida. «Leiba on vaja hoida,» rõhustab õpetaja omakorda. Andres ja Robert vestlevad

Pildistanud REIN RINNE

omavahel sellest, mida keegi sööb, Jaanus ja Vjatšeslav räägivad jookidest. Vähese ajaga on kõigil kaheksal õpilasel hinne päevikus: Alliki 5, Marika 5, Aivari 5, Aleksander 5, Robert 4, Vjatšeslav 4, Andres 5. Teises klassis on kümme õpilast, seepärast tuleb kõigil igas tunnis vastamiseks valmis olla. Õpetaja Kala vaatab korra vilksti üle klassi, et kõik ikka

sirge seljaga istuksid. Siis võetakse käsile kirjutamine. See paistab olevat keerulisem kui rääkimine. Tähed kipuvad segi minema. Andres maalib küll hoolega tähte tahvlile, kuid Ш asemel tuleb välja hoopis Т. Alliki saadetakse appi ja peagi saab ka õige täht kirja pandud. Uus õpitav kirjamärk on «с». Kõik lapsed käivad selle kirjutamist tahvlil proovimas. Kelle «с»

loperguseks kipub vajuma, sellel aitab õpetaja käsi tähekuju siluda.

Kodune ülesanne märgitakse päevikusse ja juba helisebki kell.

Narva 2. Keskkooli lastel ei paista vene keelega raskusi olevat. Selleks on üks kindel põhjus. Narva linn asub jõe kaldal. Kui kõrgelt kaldalt üle jõe vaadata, forkavad teisel pool silma suured venekeelsed tähed РСФСР ja Ленинградская область.

Tähendab: üle jõe polegi enam Eesti NSV. Kõigis piiriäärsetes linnades elab mitmest rahvusest inimesi. Nende linnade elanikud oskavad sageli kahte või enamatki keelt. Nii on ka Narvas. Kui Alliki ja Olja õues mängivad, räägib Alliki eesti ja Olja vene keeles. Teineteisest saavad nad hästi aru. Robert sõbrustab Sašaga. Saša käib küll vene koolis, kuid räägib eesti keelt päris hästi. Kõik need lapsed teavad: keele saab selgeks ikka rääkides.

VIIVI VARIKSAAR

Pildistanud VELLO MARANDI

kiirem. Kõikvõimalike jalgrattamarkidega, isegi kolmerattalistega, võetakse ette kümnekilomeetrine matk. Esimene kord prooviti lhaste teid, möödunud aastal tiirutati lausa linnatänavatel. Kõik said näha, kuidas poisid-tüdrukud jalgratastega matkavad. Just matkavad, sest tähtis pole kiirus, vaid kaasalöömislust. Muidugi veavad suured poisid ka veidike vägikaigast. Kui nemad juba finišisse jõuavad, on ülejäänud poolteist tuhat jalgratturit alles teel. Sügisel käiakse minijooksul. See peetakse suure sügisjooksuga lausa samal ajal. Väikesed jooksusõbrad peavad ainult ootama, kuni suured on rajale läinud. Siis lastakse raketti neilegi. Möödunud septembris müdistas kaks ja pool kilomeetrit maha üle kahe tuhande lapse. Isadel-emadel oli raske sellest hulgast omasid üles leida.

Need ongi minid, mille auhinnakleepsud vaatavad vastu küll koolikohtidelt, küll raamatukaantelt. Kohe näha, kes on minil käinud.

Kaarin ei jõudnud stardipauku kuidagi ära oodata, jalad kippusid jooksma. Kui siis lõpuks minna lasti, oli jooksulust suur. Alles staadionil sai ta mahti ringi vaadata, kas ületäna tüdruk ka on. Oligi sealsamas.

«Noh, tulid ka!» küsis Kaarin natuke hingeldades.

«Muidugi!» vastas too. «Minu nimi on Terje,» ütles ta veel.

Nüüd olid nad ka minituttavad.

VAHUR KALMRE

Kolm minilkäiku

«Kuhu sa lähed?» küsis ületäna tüdruk Kaarini käest.

«Minile,» tuli Kaarinilt kiire vastus. Polnud vaja pikemalt mõelda, minile minek oli saanud talle täiesti tavaliseks asjaks. Juba eelmisel aastal oli Kaarin osavõtja olnud. Kuidas sa saadki mitte minna, kui see kõik just sinu vanuste poiste ja tüdrukute jaoks korraldatud on.

Ikka minile, kuis muidu.

Mis need minid siis on?

Need on kolm üritust, mis peetakse Tartus koos suusamaratoni, rattaralli ja sügisjooksuga. Juba sõna «mini» ütleb, et need on hulga lühemad ja kergemad kui suurte omad. Just paslikud väikestele poistele-tüdrukutele.

Esimeseks on minimaraton, mis sõidetakse veebruaris, päev enne suurt suusamaratoni. Esimesest kuni kuuenda klassi lapsi ootab siis ees kuuekilomeetrine suusarada. Möödunud aastal käis seda proovimas juba üle kahe tuhande õpilase.

Maikus toimub miniralli. Sõidumaa on natuke pikem, aga ka sõiduriist

HILLI RAND

Tüdrukujutt

Küll on tüdrukutel ilusad kleidid, kohevad ja pitsidega! Küll on tüdrukutel toredad pikad juuksed, värvilised klambrid ja lõksud neid kinni hoidmas! Küll on tüdrukutel huvitavad mänguasjad — nukud, nukurõivad, nukumööbel, nukunõud!

Miks poistel seda kõike pole?

Vanem õde lehvib ringi sinises pikas seelikus, noorem õde punases, ema põimib nende juukseid ja õmbleb nende nukkudele uusi riideid.

Ka vend tahaks kangesti proovida, mis tunne on tüdruk olla.

Kui ema poest tagasi jõuab, ei ole kodus enam ühtegi poissi, on üks uus tüdruk. Tal on vanema õe kollane kleit seljas ning tutt juustes.

Emal vaatab tükk aega kolme tüdrukut, naerab, kuid küsib lõpuks kaeblikult: «Kus minu väike poiss on? Ma nii tahaksin endale väikest poissi.»

Vanem õde ja uus õde muudkui vaatavad emale otsa ja naeravad, aga noorem õde on väga kohkunud. Natukese aja pärast tuleb ta kööki, kus ema süüa teeb. Tal on venna riided seljas, auto käes ning ta lausub: «Ära ole kurb, siin on emme väike poiss.»

AGNES JÜRGENS

Illustratsioonid KELLI KAGOVERE

Koksija

Siimu kutsutakse koolis koksijaks. Sellepärast, et Siim räägib ainult rusikatega. Juhtub keegi kas või kogemata poissi müksama, saab ta kohe müksu vastu. Siim ei vaata, keda ta lööb. Ükskõik, kas poiss või tüdruk, ta ei hooli kellestki. Tal on kogu aeg rusikad rullis.

Õpetaja küsib Siimult: «Miks sa Marti löid?»

Siimul kohe vastus valmis: «Aga Mart löi mind ka.»

Õpetaja noomib Siimu: «Ei tohi teisi toksida. Mehed räägivad suuga, mitte rusikatega.»

Siim õigustab ennast: «Aga miks nad mind siis kogu aeg lükkavad?»

Tegelikult teavad kõik, et keegi pole teda löönud ega lükanud. Siim on ikka ise süüdi. Ta on riiukukk ja kiusupunn.

Kõik teavad seda ka, et üle kõige meeldib Siimule liuväljal hokit taguda. Ta on hokis kõva käsi. Vastased hoidku eest! Kui Siim litriga tuleb, siis ta naljalt väravast mööda ei löö.

Aga täna pidasid poisid plaani. Nad sosistasid omavahel ning muhelesid. Poisid leppisid kokku, et hokit mängima nad Siimu enam ei võta. Ja üllinlastele võistlustele nad teda ka kaasa ei kutsu. Tulgu või kaotus, kuid koksijat nad ei taha.

Mina küll ei tea, mis nüüd Siimust saab.

KALJU SAABER

Koduhunt ja metsakoer

Kord kohtusid lumisel jooksurajal kaks ühesuurust ja ühtemoodi hallivatimeest. Esimesel, kõhnemal, oli saba jalge vahel, teisel, priskemal, seljas. Nuusutasid teineteist hoolega, tegid siis juttu.

«Uu-uuu-uuuu,» lausus esimene koonu tõstes.

«Auh, auh, auh,» kostis teine.

«Miks sa ei ulu nagu mina?» imestas esimene.

«Mina ulun ainult siis, kui kuu paistab või keegi on surnud,» selgitas teine.

«Kes sa oled?» küsis nüüd esimene.

«Koduhunt,» kostis teine. «Ja kes sina oled?»

«Mind kutsutakse metsakoeraks,» vastas esimene. «Kuidas sa elad, vennas?»

«Hästi,» ei salanud koduhunt. «Ja kuidas sina elad?» «Mina elan ka võrdlemisi rahuldavalt,» tunnistas metsakoer.

«Aga kust sa süüa muretsed?»

«Perenaine kallab mulle laket kaussi ja peremees viskab laualt lihakondi,» selgitas koduhunt.

«Sul on siis päris koera põli,» imestas metsakoer jälle.

«Aga kes sulle süüa annab?» küsis koduhunt omakorda.

«Juhus toob. Sest mul tuleb endale ise süüa otsida, narr,» urises metsakoer pahaselt.

Nüüd tuli koduhundile midagi meelde.

«Siis sa oled ju ... hunt!» kiunatas ta ehmunult ning lidus ruttu koju inimeste juurde.

Taani muinasjutu
järgi
JÜRI RANT

Kilpkonn, kes mängis lõõtspilli

Ükskord ammu, kui rikas mõisnik Hans Andersson metsas jahil oli, kuulis ta laulu ja pillihäält. Hans hiilis lähemale ega uskunud oma silmi. Keset lille-rohekat välu istus kannul kilpkonn, mängis väikest lõõtspilli ja laulis ise kaasa.

«Kuule, kilpkonn,» sihtis Hans püssi mängumehele. «Võiksin su siinsamas maha lasta, aga parem viin su oma mõisa. Seal algab sul ilus elu. Võid laulda ja mängida hommikust õhtuni.» Küll palus kilpkonn end metsa jätta, küll rääkis ta, et ei suuda ilma lillelõhna ja puudekohinata elada, aga Hans ei hoolinud palvetest. Kilpkonna seljakotti toppinud, seadis ta sammud kodu poole.

«Nüüd lähevad sõbrad küll kadedusest lõhki,» rõõmustas Hans. «Niisugust kilpkonna, kes laulda ja mängida oskab, ei ole neil kellelgi.»

Mõisamajas pisteti kilpkonn hõbedast puuri. Salatit tõi Hans talle kuldaldrikul, jooginõuks pani kalliskividega kaunistatud kausikese.

Varsti olid külalised kohal. Kõik kogunesid hõbedast puuri ümber lõõtspilliga kilpkonna vaatama.

«Noh, nüüd laula ja mängi!» käskis Hans.

Kilpkonn ei liigutanudki. Ainult pilgutas oma öömusti silmi.

«Kas kuulsid! Kohe laul ja pillilugu lahti!» käratas Hans.

«Või on juba meelest läinud, et ma sulle elu kinkisin.»

Kilpkonn vaikis endiselt.

«Kui sa otsemaid ei alusta, lasen sinust kilpkonnasupi keeta,» ähvardas Hans.

Kilpkonn vangutas kurvalt pead.

«Kui suppi, siis suppi,» ohkas ta, peitis pea kilbi varju ja rohkem ei kuulnud temalt sõnagi.

Hans pidi äärepealt vihast lõhki minema. Ta haaras puurist kilpkonna ja paiskas läbi akna aeda. Parajasti juhtus mõisamajast mööda minema külapoiss Jorgen. Ta märkas selili lebavat kilpkonna, kes abitult jalgu liigutas.

«Vaene loomake,» lausus Jorgen ja pööras kilpkonna ümber. «Viin su õige metsa varju.»

Kui kilpkonn end tuttavast metsast leidis, hakkasid ta silmad jälle särama. Aega kaotamata roomas ta oma armsale lagendikule. Paljud inimesed on pärast seda kuulnud kilpkonna lõõtspillimängu. Kuid mitte keegi pole enam proovinud ta vabadust röövida.

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

Miks kassid üle silla käivad?

KROKODILL ELAS JÖES. HOMMIKUST ÕHTUNI UJUS JA MULISTAS TA MUDA SEES NAGU KROKODILLID IKKA. ÜHEL PÄEVAL TULI JÕE ÄARDE KASS TÕMPSABA, KES OLI PARAJASTI TEEL VANAI SA JUURDE. TÕMPSABA VANAI SA ELAS TEISPOOL JÕGE. NÄINUD KROKODILLI, HAKKAS KASS PALUMA: «KROKODILL, OLE NII PAI JA SÖIDUTA MIND ÜLE JÕE. TAHAN VANAI SALE PÄHKLEID VIIA. TA ARMASTAB NEID HIRMSASTI.» KROKODILL MÕTLES VEIDI JA KÜSIS: «KAS SU VANAI SA KROKODILLE KA ARMASTAB!»

«ARMASTAB IKKA,» VASTAS TÕMPSABA.

«HÄSTI,» VENITAS KROKODILL LÄBI NINA. KROKODILL RÄÄKIS ALATI SELLI SE NINAHÄÄLEGA, SEST TA NINA OL I PIDEVALT MUDA TÄIS. «VIIN SU ÜLE JÕE. ISTU PEALE, AINULT ET SILMADEST TAHAPOOLE.

«MIKS JUST SILMADEST TAHAPOOLE!» PÄRIS TÕMPSABA.

«MUIDU VÕIB MUL KIUSATUS TULLA SIND VEIDI NÄKSATA,» VASTAS KROKODILL. TA UJUS KALDA ÄARDE,

TÕMPSABA HÜPPAS KROKODILLI TURJALE JA SÄTTIS END SILMADEST TAHAPOOLE ISTUMA. KROKODILL HAKKAS AEGLA SELT TEISE KALDA POOLE UJUMA. JÕE KESKPAIGAS AGA TULI KROKODILLIL KANGE ISU TÕMPSABA NÄKSATA. TA AJAS JUBA OMA PÄRATU SUURED LÕUAD PÄRANI, AGA OHKAS SIIS JA LASI NEIL TAGASI KOKKU LAKSATADA.

«HÄBEMATU!» KISENDAS TÕMPSABA PÕÖRASELT SABAGA VEHKIDES. «SA JU LUBASID MU ILUSTI ÜLE VEE VIIA, KUI MA SILMADEST TAGAPUOL ISTUN, NII ET SA MIND EI NÄE.»

«JAH,» VASTAS KROKODILL. «AGA MA UNUSTASIN, ET MUL ÕN KÕRVAD KA. KUI NEED SU NURRUMIST KUULSID, AVANESID LÕUAD JUSTKUI ISEENESEST.»

LÕPUKS JÕUDIS TÕMPSABA ÕNNELIKULT ÜLE JÕE JA JUBA SAMAL ÕHTUL SAI VANAI SA PÄHKLITEGA MAIUSTADA. KUID SELLEST AJAST PEALE KÄIVAD KASSID VANAI SADE JUURDE MINNES ALATI ÜLE SILLA.

AIVAR POHLAK

Kui ma oleks

KUI MA OLEKS KUJUR,
SIIS MA EI TEEKS KARU,
EI MINA SAA ARU,
MIKS TEEVAD NAD KARU,
KUI KARU ON VÄLJAS,
KESK HANGI JA LUND,
SIIS KÜLMA KÄES KARUL
EI TULEGI UND.

LEELO TUNGA

Suusanohtu

KAKS VÄIKEST SINIST SUUSKA NUUD ON NOHUS
NING NURGAS NUKRUTSEVAD, NINAD MAAS,
JÄÄST KOLLUD KRIGISEMAS SOONELOHUS.
NAD MÖTLEVAD: «KUI TERVIS TULEKS TAAS,
SIIS KUULEKSIME HÄRMAS METSA MÜHA,
JA RADA OLEKS LIBE NAGU KLAAS . . .
ME LIUGLEKSIME, LIUGLEKSIME ÜHA,
ME JÄLGEDEST SAAKS TRIIBULISEKS AAS.
SUUR VALGE JÄNES TEEKS MEID NÄHES SÄÄRED . . .»

KA LAPS ON NUKKER, KUI EI SUUSATA.
PAI ISA, TOO SEALT KAPI OTSAST MÄÄRET,
SEE KÄIB SUL KERGELT — KORRAKS NUUSATA!

HARRI
JÖGISALU

Peremees majas

Kastani tänava maja number üheksa lapsed käivad enamasti kas koolis või lasteaias. Päril väikesed söidutatakse hommikuti söime. Ainult Tõnis keskmisest trepikojast on kodus.

Tõnisel on jalutu vanaema, ei saa käidud, istub ratastoolis, enamasti akna

all. Kui ema ja isa tööle lähevad, on sügisel ja talveajal alles päris pime. Tõnis jääb vanaemale seltsiks ja abiliseks.

Tubased talitused tehtud ja väljas valge, tuleb Tõnis õue. Vanaema aitab riidesse panna. Munder on Tõnisel alati niisugune, et ei karda vihma ega lund, ei vinget tuult ega külma: suurevõitu sirmiga müts üle silmade, soe vatikuub, paksud punased püksid ja sama värvi kummikud.

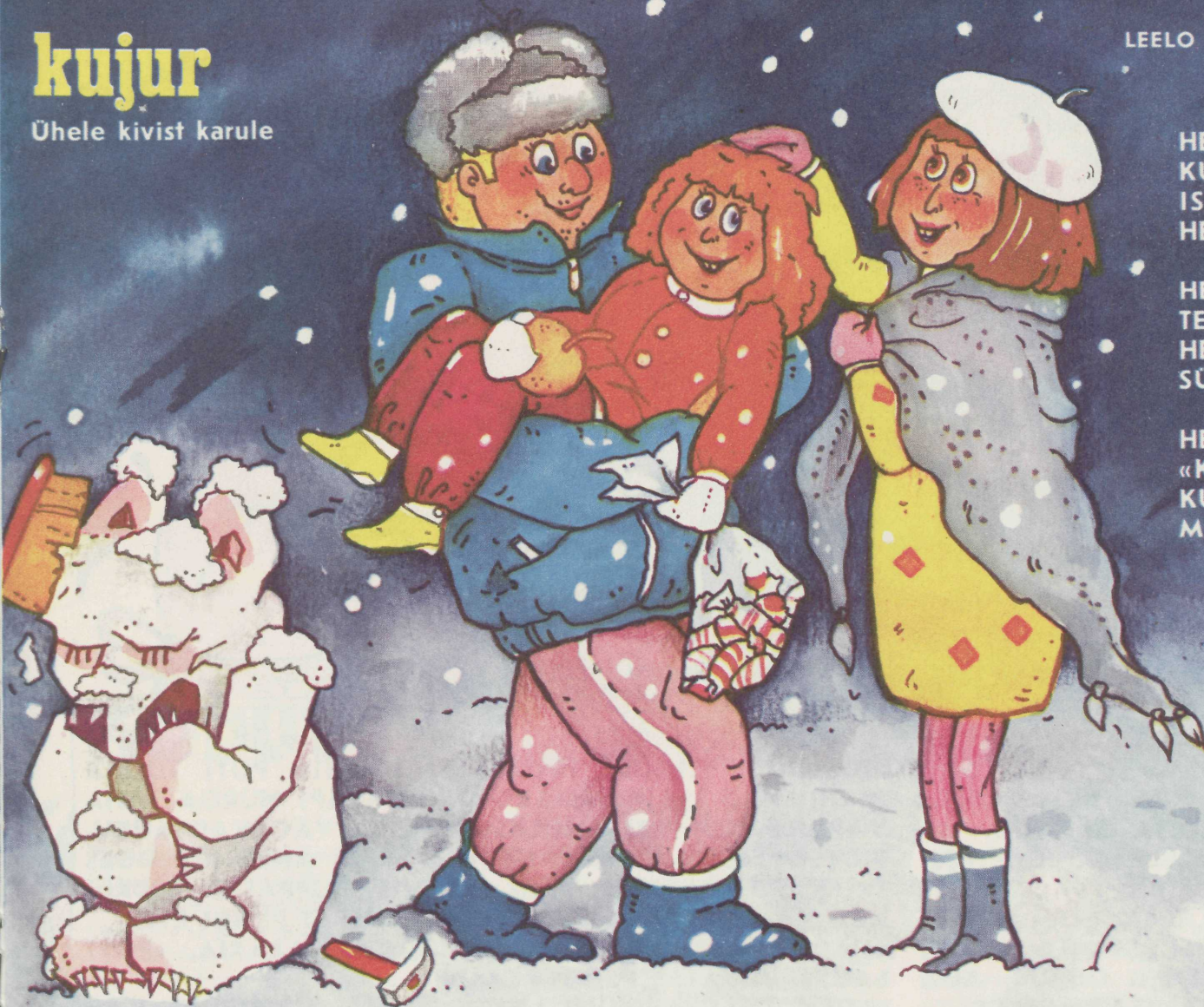
Asjalik mees on see Tõnis.

Esimene asi, kui trepile tuleb, kustutab enda järelt tuled trepikojast ja väliskukse kohalt. Vaatab järele, kas tööle- ja koolirutanud pole mujalgi tulesid

kujur

Ühele kivist karule

LEELO TUNGAL

Hea päev

HEAL PÄEVAL HAMMAS EI VALUTA.
KURI KOER ÕUES EI JALUTA.
ISA JA EMA EI MOSSITA.
HEAL PÄEVAL ÕUNGI EI USSITA.

HEAL PÄEVAL EMA SA AITAD, JA
TEMAL ON AEGA SIND PAITADA.
HEAL PÄEVAL KOMPVEKKE ANTAKSE,
SÜLES SIND VOODISSE KANTAKSE...

HEAL PÄEVAL KÜÜSI EI NÜSITA.
«KÖRVAD ON PESTUD!» EI KÜSITA,
KUIGI NAD KUTSIKA KARVA ON...
MIKS KÜLL NEID HÄID PÄEVI HARVA ON!

Illustreerinud PIRET SELBERG

kustutamata jätnud. Enamasti ongi, sest kes seda pimedas tegema pidi. Tõnisel on tükk tegemist, et nupuni ulatuda. Ta tõuseb kükivarvule, mõne lülitit all koguni hüppab õhku. Tuledega asi korras, kontrollib Tõnis, kas välisused on suletud. Õige muidugi — õue pole mõtet kütta. Edasi vaatab Tõnis ringi mänguväljakul ja murul. Mis seal on õhtul pimedas kätte laiali jäänud, ei jõua üles lugeda. Tõnis paneb kõik unustatud mänguasjad liivakasti äärelle, prahi viib prügi-konteinerisse. Enne kui ise mängima hakkab, tõmbab liivakasti rehaga siledaks. Selleks ajaks tuleb Tõnise juurde tema hea tuttav, kes otsib mänguseltsilist —

hommikuselt jalutuskäigult naasev rihma otsas hoitav süsimust kõrgejalgne puudel. Puudel pakub Tõnisele tervituseks käppa, kipub vallatust tegema. Ta suks saab ta Tõniselt pika pai. Nii kordub see iga päev. Olen ka kodune, üle tänava samasugusest majast. Istun akna all laua taga — töö ning amet on niisugused, et tuleb istuda — ja Tõnise askeldused paistavad ilusasti kätte. Ainult et viimasel ajal, kui hommikuti majas vaikseks jääb, lähen pistan pea ukse vahelt koridori ja vaatan tuled üle, tõmban tossud jalga ning käin all välisust katsumas. Igaks juhuks.

Illustreerinud PIRET SELBERG

MART HELME
**Kartmatud
munad**

TÜDRUKUD OLID ÜKSI KODUS JA MÄNGISID. ÄKKI TULI NEIL ISU KEEDETUD MUNADE JÄRELE. EGA NAD PALJU TAHTNUD, KUMBKI ÜHTE, JA EGA KEEGI POLNUD KA ÕELNUD, ET MUNE KEETA EI TOHI. NII NAD VÕTSID POTI, PANID VEE TULELE JA KUI YESI KEEMA HAKKAS, POETASID SUPILUSIKA PEALT VETTE KAKS MUNA. NAD VAATASID KELLA JA VIIIE MINUTI PÄRAST TÖSTIS TRIIN KUI VANEM JA HAKKAJAM POTI TULELT ÄRA. OLEKSI NAGU KÕIK OLNUD, AGA SIIS TULI MAARJAL MIDAGI VÄGA TÄHTSAT MEELDE.

«ME EI EHMATANUDKI MUNE,» ÜTLES TA. «MUNE PEAB KINDLASTI EHMATAMA. MUIDU EI TULE KOOR LAHTI JA MUNA LÄHEB PURUKS.»

«EHMATAME SIIS,» OLI TRIIN ÕEGA PÄRI. «AINULT ET KUIDAS SEE EHMATAMINE KÄIB!»

«SA PEAD POTI UUESTI TULELE TÖSTMA,» ARVAS MAARJA.

«SIIS PEIDAME ENNAST KÜLMKAPI TAHA ÄRA JA KUI MUNAD UUESTI KEEMA HAKKAVAD, KARGAME KAR-

JUDES PLIIDI JUURDE.»

MÕELDUD, TEHTUD. TÜDRUKUD TÖSTSID POTI TULELE JA HIILISID ISE KUMMARGIL KÜLMKAPI NURGA TAHA VARJULE. KUI VALI MULKSUMINE JA VÄGEVAD AURUPILVED MUNADE KEEMISEST MÄRKU ANDSID, LUGES TRIIN SOSINAL KOLMENI JA SIIS HÜPPASID TÜDRUKUD VALJU KISAGA OMA PEIDUPAIGAST PLIIDI ETTE.

«NÄGID, KUS EHMUSID,» VÕIDUTSES MAARJA. «POTT LAUSA VÕPATAS PLIIDI PEAL!»

«JAA,» OLI KA TRIIN NENDE ÜHISEST TEMBUST VAIMUSTUSES. «MUNAD VEERESID KOHE POTI TEISE SERVA!» NÜÜD POLNUD TÕESTI ENAM MUUD TEHA, KUI KUUM YESI KRAANIKAUSSI KALLATA JA MUNAD PEEKRITESSE TÕSTA!

SÜÜES SELGUS KÜLL, ET MUNAD OLID NATUKE KÕVAKS KEENUD JA ET KA KOOR EI TAHTNUD PÄRIS HÄSTI LAHTI TULLA. AGA TÜDRUKUD OLID KINDLAD: EHMATAMISE VIGA SEE KÜLL EI OLNUD.

Pildistanud FRED JÜSSI

KODUTUVI

Kodutuvi on kõik näinud. Tuvid ja-lutavad linnatänaval ja pargiteel, farmi juures ja metskonna õuel. Ele-vaatorite ja jahuveskite lähistelt, kus veoautodelt teri maha pudeneb, heitub kulli lignemisel tuvisid lendu lausa pilvedena. Sügisel viljakoris-tuse ajal võib näha nende sajalisi parvesid põldude ja majade vahet voorimas. Neid on tuvihalle ja üsna musti, pruunikirjusid ja lumivalgeid-ki. Peaaegu kõigil neil on sabapeal-sel, mida lindudel pärani-alaaks kutsutakse, kas või pisutki valgeid sulgi. Selle sutsukese valget on ko-dutuvi pärinud oma metsikult eel-laselt kaljutuvilt.

Tuvikongides peetava kodutuvi on inimene aretanud kaljutuvist. Täna-val kõndivad ja jahuveski katusel kükitavad metsistunud kodutuid on samuti kaljutuvide järeltulijad. Met-sistunud kodutuvi on üsnagi rumal lind, eriti kui võrrelda teda ronga ehk kaarnaga. Võiks koguni öelda, et tuvi on üks rumalamaid linde üldse. See saab selgeks, kui vaadata, mismoodi nad toidu pärast omava-hel tülitsevad ja kõige väiksemalgi varblasepojal enda eest lasevad palakesi ära näpata. Kaelustuvi ja õonestuvi metsades on palju-palju targemad linnud.

Kodutuvi metsades ei ela, sest ise ta

toitu leida ei oska. Looduslikult teratoidult on ta ammu üle läinud kõigele, mis ette juhtub, olgu see juustukoorik või äravisatud keedu-kartul. Pööningul või aknakarniisil pesitseval kodutuvil ei ole ka kindlat pesitsusaega nagu näiteks varesel ja harakal. Mõni teeb pesa juba jaanuaris, teine haub oma munad täna-valaterna valgel keset kõige pime-damat novembrikuud. Sellepärast võib südatalvelgi näha, kuidas noo-red tuvid manguvad vanematelt toitu, seda pugu poolseeditud sisu. Kes tuvi munadega pesa nägema on juhtunud, see mäletab kahte lumivalget muna.

Tuvi on jahilind. Ka kodutuvidele on inimene jahti pidanud. Blokaadi-aegses Leningradis ei elanud ühtegi tuvi, kõik' söödi ära või läksid lin-nud ise paku. Esimesed kodutuid ilmusid Leningradi alles mitu aastat pärast sõja lõppu.

Paljudele kodutuid meeldivad. Metsistunud kodutuid elustavad linnapilti. Ainult ärgu olgu neid üle-aru palju, vaid nii vähe kui võima-lik. Muidu reostavad nad ära aknad ja seinad ning kannavad laiali nak-kushaigusi. Kodutuvi on meie endi loodud, sest vabatahtlikult kaljutuvi tuvitalldesse ju elama ei kolinud.

FRED JÜSSI

Minu väikesed sõbrad

MINUL ON AKNA TAGA LINDUDE SÖÖGIMAJA. PANEME NEILE SINNA SAIA JA KÜPSISEPURU. MINU VÄIKESED SÕBRAD SÖÖVAD SIIS, KUI MEIE PEREGI SÖÖB. ÜSKORD, KUI SÖÖGIMAJA OLI TÜHI, LENDAS KÕÖKI TIHANE. VÄIKE SÕBER TAHTIS SÜÜA. SIIS TEGIME AKNA HÄSTI LAHTI JA TA LENDAS ÕUE. KUI PERE SÖÖNUD SAI, TEGIME KA SÕPRADELE SÖÖGI.

VARSTI HAKKAVAD NAD MEILE TOREDASTI LAULMA.

JANIKA ERES, Jõgeva 1. Keskkooli II klassi õpilane

Mõmmiku lõbud

OLI ILUS TALVEHOMMIK, ÕUE RUTTAS VÄIKE MÕMMIK. TEGI PALJU KELGURADU JA SAI VALMIS LUMEST KARU. SIIS TA SEADIS UISUD ALLA, SÕIT LÄKS LAHTI TRILLA, TRALLA.

KEIJO KUUSIK, Pärnu 2. Keskkooli II klassi õpilane

Põdrad ootavad

METSAS KUUSED TUKUYAD, LINDUDELE VARJU PAKUYAD. LUMISED ON TEED JA RAJAD, PÕDRAPERE TOITU VAJAB. SUUSAD KÄHKU ALLA SEAME — LOOMI AITAMA JU PEAME.

MEELIS GOGOLEV, Mõisaküla Keskkooli III klassi õpilane

Suusaretk

KÄISIME EILE SUUSATAMAS. KUI ME MÄELE JÕUDSIME, OLIN MA NII VIHANE SUUSKADE PEALE, ET NEED KOGU TEE OLID AIALATTIDE JA PUUDE TAHA KINNI JÄÄNUD. KUI ALGAS SÕIT JA OLIME UMBES KILOMEETRI SUUSATANUD, OLIN MA HIGINE. JÄRGMISEL KILOMETRIL TULI JÕUDU JUURDE JA HAKKASIN UISUSAMMUGA INIMESTEST MÕÖDA MINEMA. EMA JÄI KAUGELE SELJA TAHA. JÕUDSIN SUURE MÄENI JA OOTASIN EMA. NÄGIN SEAL PÕTRA. KUI EMA ILMUS, SÕITSIN MÄEST ALLA. ÜKS MEES SUUSATAS MULLE VÄGA KIIRESTI JÄRELE. TA TAHTIS MINUST MÕÖDUDA JA ME PÕRKASIME KOKKU. PÕRKASIN VEEL ÜHE SUUSATAJAGA KOKKU. SIIS LÄKSIME KOJU ILMA MUUDE VAHEJUH-TUMITETA. AGA KODUS SAI KUUMA TEED JA VÕILEIBA!

HENDO KIDRON, Tallinna 27. 8-kl. Kooli IV klassi õpilane

«Meile meeldib lugeda» — joonistanud KADI SAAR Tornimäe 8-kl. Kooli III klassist

Tuisk

MEILE SAABUS TUISUVÄGI, MALLEKENE AKNAST NÄGI, KUIDAS TUISUTAAT JA -EIT LUND KOOS KOKKU TÖID.

HOMMIKUKS SAID SUURED HANGED. TUULEPOISID OLID KANGED. LUND NAD ÜLES KEERUTASID, LUMEPALLE VEERETASID.

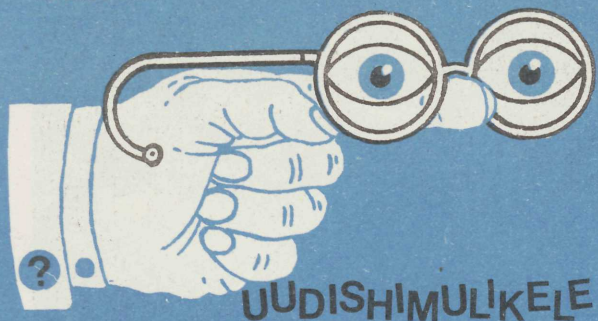
EVELIN KALJU, Tallinna 46. Keskkooli II klassi õpilane

Talvepäev

ÕUES KESTAB LUMETRALL, VAATAN KURVALT AKNA ALL. LUMI KUTSUVALT JU SÄRAB, KELGUMÄE PEAL LAPSI KÄRAB.

EMA ÜTLEB: «KÜLM TEEB LIIGA. MIS SUL TOAS ON OLLA VIGA!» AGA ÕUES VALGED MÄED — KÄPIKUISSE POEVAD KÄED.

MAIRUT MARMOR, Valga 1. Keskkooli II klassi õpilane

KUI PAKS ON PAKS MARGAREETA!

Tallinna ühe tugevama ja kindlasti kõige paksema kindlusetorni läbimõõt on 25 meetrit. Müüri paksus allpool ulatub üle 6 meetri. Paks Margareeta on üks kahest Suure Rannavärava tornist. Saleda ja kõrgema vaatetorni kõrval tundub ta eriti võimsana. Vana Tallinna väravatest asus Suur Rannavärv sadamale kõige lähemal. Seetõttu pidi tema kaitsetorn vaenlase vastu eriti hoolikalt kindlustatud olema. Tornil oli neli rida laskeavasid: suurtükide ja harkpüsside jaoks. Torni mere poolt tähelepanelikult silmitsedes võib müüris näha rohkesti konarusi. Need on vaenlase suurtükikulude jäljed.

Mõne aasta eest tähistati Paksu Margareeta 450-nda sünnipäeva. Iidses suurtükitornis asub praegu Riiklik Meremuuseum.

KUIDAS TEKIVAD PILVED!

Üle poole meie planeedi pinnast katab vesi. Päikesekiirte mõjul vesi aurab vahetpidamata. Maapinnalt peegelduvad päikesekiired soojendavad alt õhku.

Soojenedes muutub õhk kergemaks, kerkib üles ning kisub endaga kaasa veeauru. Seetõttu koguneb õhu ülakihtidesse tohutuid veehulki, mis hõljuvad meie peade kohal. Selline veeauruga küllastatud õhk muutub arvutuks hulgaks tillukesteks udutilkadeks. Nendest udutilkadest moodustuvadki vihma- ja udupilved.

KES OLII ESIMENE JALAKÄIJA MAAILMAS!

Kala. Ligi 300 miljonit aastat tagasi elas inimesepikkune 50 kg kaaluv vihtuimne kala. Just tema sooritas hulljulge hüppe merest maismaale. Seda võimaldasid tal hoovalaadsed paaris rinna- ja kõhuuimed.

Maismaale siirdumine polnud kaladel vabatahtlik. Arvatakse, et mõni laht, kus need kalad elasid, eraldus avamerest ja ajapikku soostus. Hapnikku jäi vees vähemaks ja vähemaks. Siis muutus vihtuimne kala kahepaikseks, kes võis elada nii maal kui vees. Kahepaiksetest arenesid ajapikku välja roomajad. Kõige kõrgemal arengutasemel olevale imetajale — inimesele — on vihtuimne kala jätnud mälestuseks oma uime viis kiirt — sõrmede ja varvaste arvu näol.

MIKS JÄÄDAKSE HAIGEKSI!

Inimene on nagu keeruline masin. Kui kõik on korras, töötab see laitmatult. Kui aga kuskil tekib rike, on kogu töö häiritud. Haigus ongi häire organismi tegevuses.

Haigestumiseks on palju põhjusi. Vitamiinide või muude toitainete vähesus organismis, külmetumine, haavade tekkimine, põrutused, viirused. Haiguse tekke põhjused võivad olla ka kaasa sündinud.

Lastel puudub kaitsevõime mõnede nakkushaiguste suhtes. Seepärast võib juba kerge külmetus põhjustada raske haiguse ja nohu arenda kopsupõletikuks. Kuid samas võivad lapsed paraneda üllatuslikult ruttu, kui haigusele õigel ajal jaole saadakse.

Kõige tähtsam on siiski mitte haigestuda, ennast karastada ning tervislikult toituda.

MILLINE APTEEK ON NÕUKOGUDE LIIDUS VANIM!

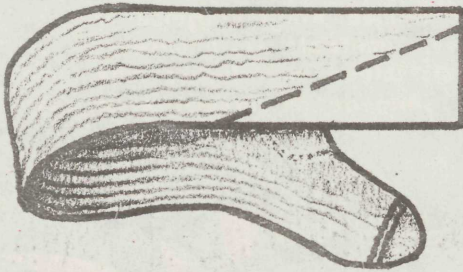
Tallinna Raeapteek.

Raekoja platsilt sai arstirohtu osta juba 1422. aastal — üle viie ja poole sajandi tagasi. Tollal kasutati ravimitena päris kummalisi asju: rästikuliha, muumiatükke, põletatud mesilasi. Peale arstimite müüdi vanasti apteegis ka muud kaupa: rosinaid, mandleid, suhkruküpsiseid, tubakat, teed, soola, kirjalakki, vaha, värve, tinti, paberit, riidet, mängukaarte, haavleid ja püssirohtu. Endisaegne apteeker ei kandnud valget kitlit ega põlle, vaid oli riidetatud nagu jõukas kaupmees. Ravimite valmistamisel abistasid teda õpilased ja sellid. Apteekritöö salapärasuse toonitamiseks riputati vanasti lae alla krokodilli või hiidsisaliku, mõnel pool ka kummalise kala topis.

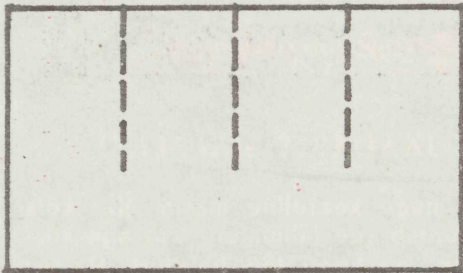
Sajajalgne

Sajajalgse meisterdamiseks palu emalt 1 sukk ja 8—10 paari väikseks jäänud sokke. Sukana löika ära ja õmble vasakult poolt läbi. Nüüd pööra sukk ümber, topi vatti täis ja kroogi kinni suka lahtine ots. Kõik väikesed sokid täida õmblusvatiga ja seo paarikaupa kokku, nii et kahe soki vahele jääb 4—5 cm pikkune kahekordne niit. Silmadeks pane kaks nõopi, sarvedeks sukana. Sarve sisse võib panna ka peenikese traadi.

JOONIS 1-

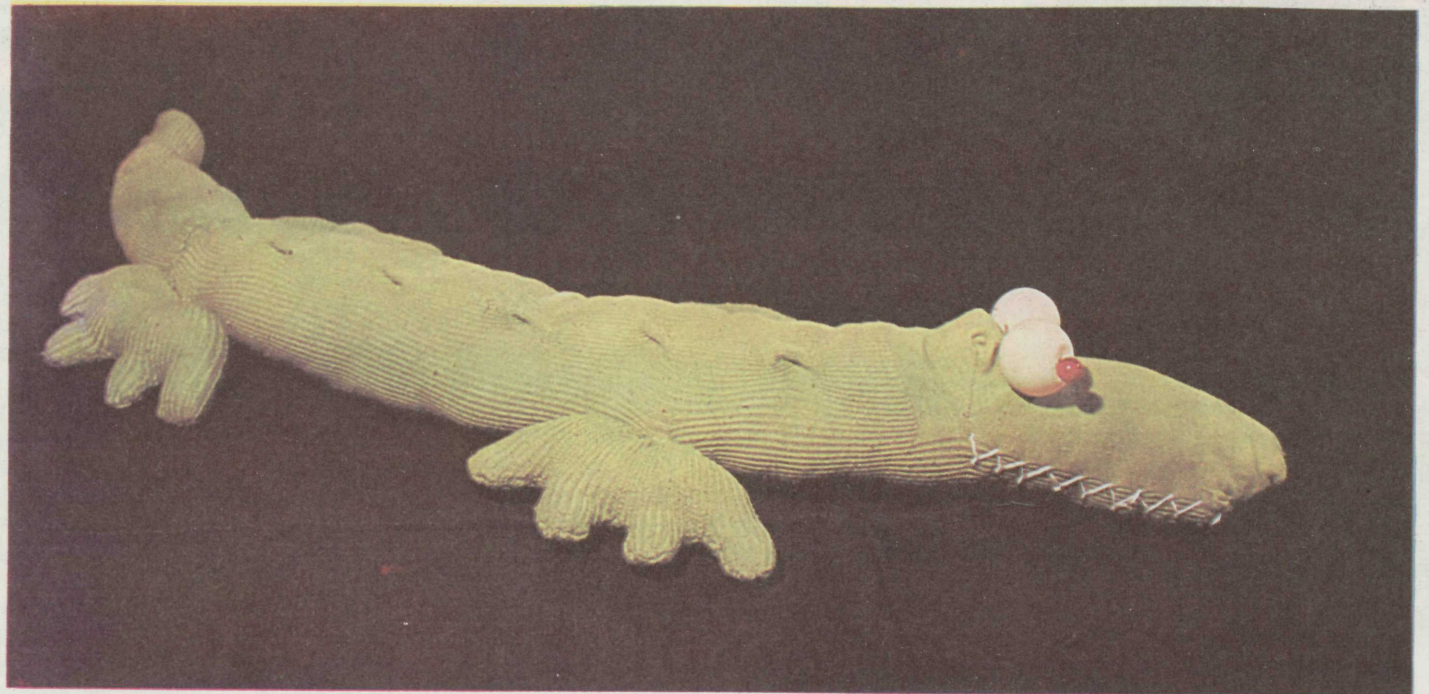
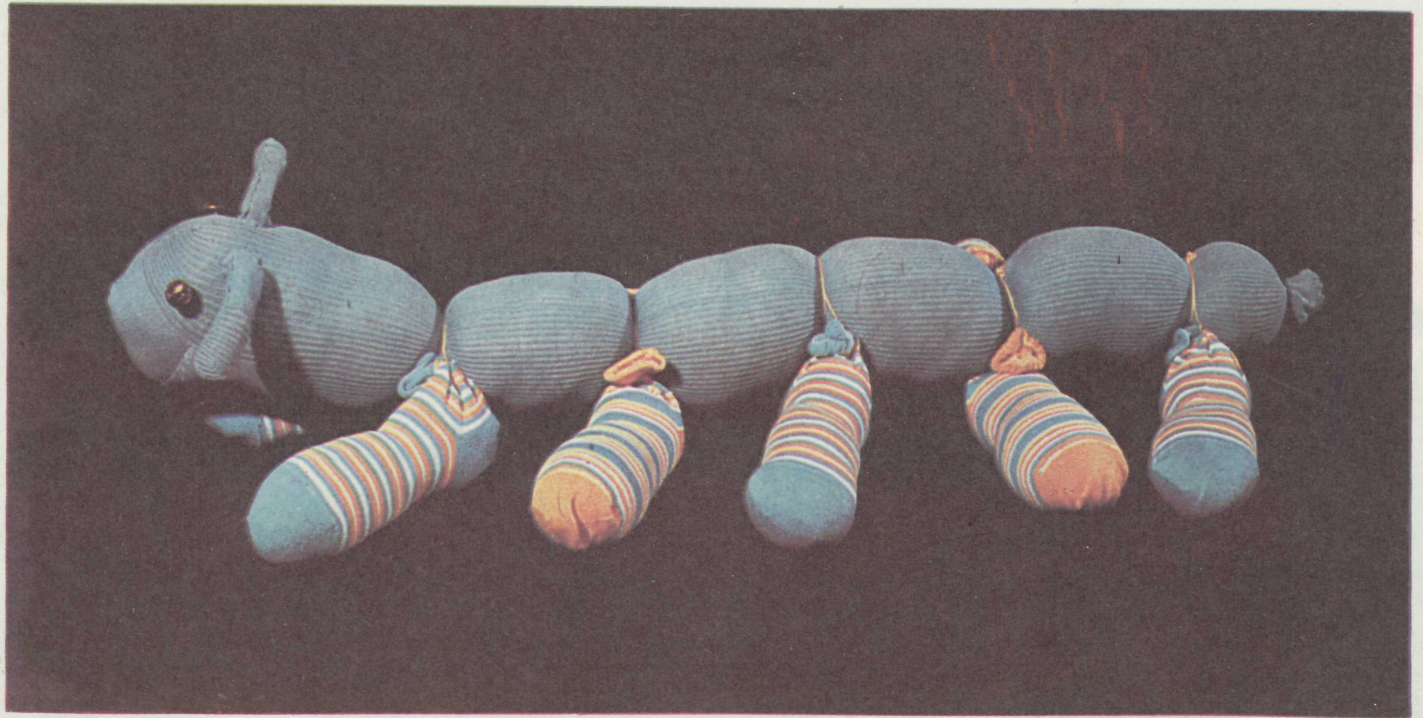

JOONIS 2

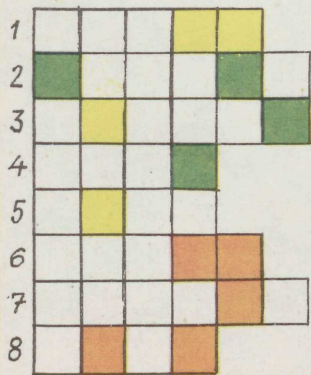
Krokodill

Krokodilli meisterdamiseks läheb vaja kahte sukka. Üks sukasäär löika nii nagu joonisel 1. Täida see õmblusvatiga ja õmble paremalt poolt kinni. Saad krokodilli keha. Teise suka säärest löika neli umbes 12 cm pikkust osa käppadeks. Igale osale tee kolm sisselõiget, nii nagu näidatud joonisel 2. Õmble lõikekohad vasakult poolt kinni. Täida käpad õmblusvatiga, kroogi ülemisest otsast kokku ja õmble keha külge. Silmadeks võid panna lauafennisepallid ja pärlid või nõöbid. Hambad fiki aedpistes.

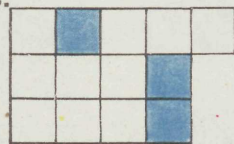

MILLISTELT ŠOKOLAADITAHVLITELT ON PÄRIT NEED LOOMAD! KIRJUTA ŠOKOLAADI NIMETUSED RUUTUDESSE.

VÄRVILISTEST RUUTUDEST LEIAD TÄHED KOLME TUNNUT TERAVILJA NIMETUSE JAOKS.

MIDA TÄHENDAB SINISTEST RUUTUDEST SAADUD SÖNA!

Joonistanud ELLE TIKERPÄE

TÄHTEDE JÄRJEKORRA MUUTMISEL SELGUB, MIS KOJAD NEED ON.

- ESE
- PIRET
- ÖLAK
- ERA
- ELUTU
- PESI
- ANU KING

			K	O	D	A		
					K	O	D	A
					K	O	D	A
					K	O	D	A
					K	O	D	A
					K	O	D	A
					K	O	D	A
					K	O	D	A

SÖNA KOLLASTES RUUTUDES TÄHENDAB MITMEPEALIST LOHET. NII NIMETATAKSE KA KUNSTISALONGI TALLINNAS KAUPLUSE «MAIASMOKK» KÖRVAL.

MILLISE SVIITRI PEAKS KEEGI VALIMA! KES JÄÄB SEEKORD ILMA! SVIITRITELE MÄRGITUD NUMBRID TÄHENDAVAD ÜBERMÖÖTU. SELLE JAGAMISEL KAHEGA SAAD RÕIVA SUURUSNUMBRI.

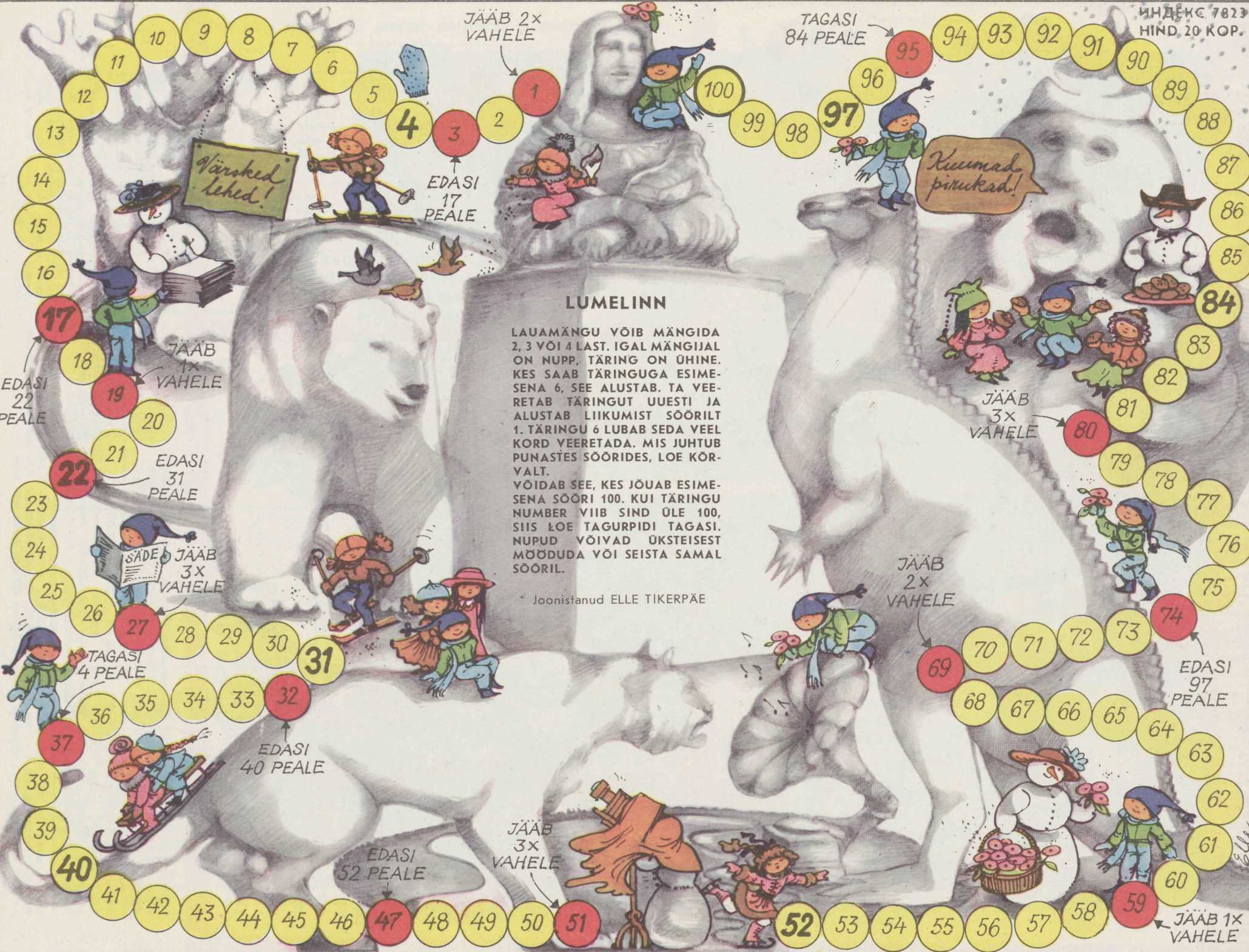
Esikaanel EVI VALDOVI joonistus «Tule õue».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пioneрской организации Эстонской ССР «Тäheke» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. Типография Издательства ЦК КП Эстонии, Таллин, 200090, Пярну маantee, 67-а. Адрес редакции: ЭССР, Таллин, 200107, Пярну маantee, 67-а. Цена 20 коп. Объем 2 печ. листа. Тираж 77 200. Заказ 4381.

ELKNÜ Keskkomitee ja ENSV Pioneerioriorganisatsiooni Nõukogu lasteajakiri «Täheke» nr. 1 1986. Ajakiri asutatud jaanuaris 1960. Ilmub kord kuus. EKP Keskkomitee Kirjastus. Toimetuse aadress: Tallinn 200 107, Pärnu mnt. 67-a. Toimetus käsikirju ei tagasta.

Kolleegium: E. Haamer, R. Järvi, E. Mardi, H. Mänd, H. Raafiste, V. Variksaar. Telefonid: peatoimetaja E. Mardi 681-495, vastutav sekretär V. Variksaar 681-497, vanemtoimetaja J. Rannap 681-497, kunstiline toimetaja A. Aare 681-400, toimetaja A. Jürgens 681-538, tehniline toimetaja A. Lill 681-496, sekretär-masinakirjutaja A. Kuuskemaa 681-400.

Laduda antud 29. 11. 1985. Trükkida antud 18. 12. 1985. Trükiarv 77 200. Osetepaber nr. 1. 60×90/8. Trükipoognaid 2. Arvestuspognaid 2,91. Tingvärviõmmisaid 8,0. MB-12315. Tellimise nr. 4381. EKP Keskkomitee Kirjastuse trükikoda, Tallinn 200 090, Pärnu mnt. 67-a.

LUMELINN

LAUAMÄNGU VÕIB MÄNGIDA 2, 3 VÕI 4 LAST. IGAL MÄNGIJAL ON NUPP, TÄRING ON ÜHINE. KES SAAB TÄRINGUGA ESIMESENA 6, SEE ALUSTAB. TA VEERETAB TÄRINGUT UUESTI JA ALUSTAB LIIKUMIST SÖÖRILT 1. TÄRINGU 6 LUBAB SEDA VEEL KORD VEERETADA. MIS JUHTUB PUNASTES SÖÖRIDES, LOE KÕRVALT. VÕIDAB SEE, KES JÕUAB ESIMESENA SÖÖRI 100. KUI TÄRINGU NUMBER VIIB SIND ÜLE 100, SIIS LOE TAGURPIDI TAGASI. NUPUD VÕIVAD ÜKSTEISEST MÖÖDUDA VÕI SEISTA SAMAL SÖÖRIL.

Joonistanud ELLE TIKERPÄE

JÄÄB 2x VAHELE

TAGASI 84 PEALE

EDASI 17 PEALE

Kuumad piirukad!

Värsked lehed!

JÄÄB 3x VAHELE

JÄÄB 1x VAHELE

JÄÄB 2x VAHELE

EDASI 31 PEALE

EDASI 97 PEALE

TAGASI 4 PEALE

EDASI 40 PEALE

EDASI 52 PEALE

JÄÄB 3x VAHELE

JÄÄB 1x VAHELE

EDASI 22 PEALE

elle